

A pesti Nemzeti Színház művészgárdája 1844. tavaszán Pozsonyba rándult, mert Bartay igazgató, hogy célját elérhesse, az országgyűlés alatt Pozsonyban kívánta játszani együttesét.

Május 18-án volt a bemutató-előadás. »Lignerolles Lujzá«-t adták, Tompa fordításában. A színészek »kiválóan« játszottak s minden egyes szereplőn meglátszott a törekvés, hogy a honatyák előtt tudásának legjavát adja. Különösen Lendvayné remekelt, aki több társával együtt nemcsak a felvonások végén, hanem sokszor nyílt színen is, óriási tapsvihart aratott.

1847. május 13-tól jún. 6-ig ismét Kilenyi Dávid társulata játszott Pozsonyban s az akkor már divatos eredeti népszínművekkel aratott nagy sikert. Ez a társulat részben a városi színházban, részben a ligeti városi nappali színkörben hozta színre darabjait.

Az 1848—49. év eseményei hirtelenül félbe szakították a magyar színészet békés fejlődésének korszakát. A szabadságharcot megelőző politikai események legnagyobb részét Pozsonyban játszódtak le, V. Ferdinánd király itt szentesítette 1848. ápr. 11-én a magyar szabadság alaptörvényeit s Haynau tábornok ebben a városban szedte rémuralma első véráldozatait.

A szomorú események után csak 1856-ban jött ismét magyar színtársulat Pozsonyba és bármily furcsán hangozzék is, egy német színigazgató jóvoltából. Kreibitz Ede, a pozsonyi német színház bérloje, aki Aradon és Temesvárott szerette meg magyar kollégáit, Bécsből hozatta le az ott vendégszereplő »Aradi Magyar Nemzeti Színésztársaság«-ot, amely szept. 2-tól okt. 18-ig Szabó József színigazgató vezetéke alatt közel 40 előadást tartott Pozsonyban oly nagy sikerrel, amilyennel eddig talán még egyetlen színtársulat sem dicsekedhetett.

1857-ben a pozsonyi színházat Kottaun Lipót német színigazgató vette bérbe, aki nemcsak jó színész, de jó üzletember is volt. Amikor a pozsonyi színház vezetését átvette, bevételét azzal is akarta fokozni, hogy a magyarság kívánságának eleget téve, magyar színtársulatot hozzon a városba. Igazgatósága első idejében mindjárt tárgyalásokba bocsátkozott magyar színtársulatokkal s 1858. elején megál-

podásra is jutott Hegedüs Lajos szegedi igazgatóval 12 előadást felölelő pozsonyi vendégszereplés ügyében. Hegedüs Lajos Szabó József iskolájából került ki, 43 tagú, jó hírű társulatával ápr. elején érkezett Pozsonyba. Bemutatóelőadása ápr. 6-án volt, Szigligeti »Csikós«-át adták szép sikerrel.

1860-ban a miskolci színtársulatot találjuk Pozsonyban. Igazgatójuk Molnár György volt, 46 tagú társaságával április elején érkezett Pozsonyba.

A pozsonyi városi színház a 60-as évek elején súlyos válságba jutott. A közönség nemcsak az időnként vendégszereplő magyar társaságok előadásaira nem ment el, de kevés érdeklődést tanúsított a német előadások iránt is, úgy hogy a színház már 1862 közepe táján »hitelezői választmány« kezére került. Ezt megelőzőleg Kottaun, a derék német igazgató sokat küzdött, de a közönség nemtörődömségén minden becsületos igyekezete hajótörést szenvedett.

Ilyen vigasztalan volt a helyzet, amikor Kottaun a Székesfehérváron vendégszereplő pécsi színtársulatot hozatta Pozsonyba. Azt remélte, hogy a magyar előadások talán mégis több vonzerővel lesznek a közönségre, de ebben a feltevésében is alaposan csalódott. A magyar társaságnak Szigeti Imre volt az igazgatója; január 25-én kezdte meg vendégszereplését, de a színház még az első alkalommal sem telt meg. A »Csizmadia mint kísértet« volt műsoron s a kisszámú közönség lelkesen ünnepelte a színészeket és viharzó éljenzéssel megismételtette a darab énekszámait. Sajnos azonban, hogy a társaságnak csak néhány tagja közelítette meg Szigeti művészetét. Már a második előadás alkalmával fel-tűnt helytelen hangsúlyozásuk.

Szigeti után Reszler István lett a pozsonyi igazgató. Reszler külön operatársulatot is hozott magával és mégis az előadások iránti érdeklődés igen csekély volt s a nap-nap utáni üres házak tarthatatlanná tették helyzetét. Reszler 2000 forintot fizetett rá a hazafias vállalkozásra és Pozsonyból csak úgy tudott tovább utazni, hogy a magyar múzsa néhány barátja gyűjtést rendezett a színtársulat javára, mely 300 forintot eredményezett; ezenfelül még a Sopronból elküldött 1200 forintnyi elővételi díjakat is elköltötte.

1864. március havában Latabár Endre